

IETS OVER DE GELUIDEN VAN DE BOSUIL

Van alle uilen is de Bosuil alleen al door zijn geluiden de meest opvallende. Ook bij mensen die doorgaans niet erg in vogels geïnteresseerd zijn, maakt het bekende "oehoe"-geluid grote indruk. Dit zeer bekende geluid van de Bosuil is echter maar één onderdeel van de uitgebreide "taal" der Bosuilen.

Op 10 november 1974 maakte ik een lezing mee van de heer A.Bruijn te Woudenberg, die al jarenlang de geluiden van de uilen bestudeert. In de afgelopen jaren had hij ruim 30 km. geluidsband van de Bosuil opgenomen. In de komende jaren zal hij de Kerkuil bestuderen. Volgens de heer Bruijn is de Bosuil een aardige soort om met de studie van uilengeluiden te beginnen. Voor de Kerkuil dacht hij met 30 km. niet klaar te komen.

Daar enige kennis van de Bosuil geluiden zeer wenselijk is bij het inventariseren, lijkt het me nuttig hier de belangrijkste ervaringen van de heer Bruijn weer te geven (helaas zonder zijn bijzonder boeiende geluidsopnamen).

In de eerste plaats moet worden opgemerkt, dat mannetje en vrouwtje dezelfde geluiden kunnen produceren. Men zij dus gewaarschuwd voor dubbelstellingen. Bij de meeste vogelsoorten is het immers voldoende het aantal roepende mannetjes te noteren.

Zoals al werd opgemerkt, is de "oehoe"-roep het meest bekend. Hoort men deze roep met tussenpozen van ongeveer 35 seconden dan heeft men met een ongepaard mannetje te doen. De heer Bruijn had verschillende opnamen, waarbij je op de seconde precies deze roep vernam. Wordt de roep om de 15-16 seconden gehoord, dan betekent dat: het mannetje is wel gepaard, maar het vrouwtje is niet dichtbij.

Het territorium was in de Gelderse vallei gemiddeld 50 hectaren groot. Het minimum bedroeg 23 hectaren. In dit territorium neemt het gebied dat binnen een straal van 50 m van het nest ligt een zeer bijzondere positie in. In dit gebied wordt n.l. geen geluid gemaakt. Het mannetje roept vanaf de rand van dit gebied. Hier ook produceert het vrouwtje het angstaanjagende "gillend-kind"-geluid. Vanaf deze randzone onderhoudt het vrouwtje ook contact met het jagende mannetje. Zij doet dit door een herhaalde "wiek"-roep. Het mannetje beantwoordt deze roep met een "ewiek"-roep. Nadert het mannetje het kernterritorium dan versnelt het vrouwtje de "wiek"-roep.

Bij het uitkomen van het eerste ei blijft het wijfje op het nest. Ze lokt het jagende mannetje naar zich toe met het "wiek"-geluid. Nu wordt er dus voor het eerst geluid bij het nest vernomen. Zoals bekend broeden uilen vanaf het eerste ei, waardoor de eieren ook tegelijk uitkomen. Het jong uit het eerste ei is doorgaans dan ook duidelijk herkenbaar. Is dit jong nu zover gekomen, dat het kan uitvliegen, dan begeleidt het vrouwtje dit jong naar de rand van het kernterritorium. De andere jongen moeten maar zien dat ze daar ook komen. Een alleen aangetroffen Bosuil kan dus inderdaad door de ouders in de steek gelaten zijn.

Enige weken na het uitvliegen begint de bedelroep van de jongen erg op de roep van de volwassen vogels te lijken. Dit heeft tot gevolg dat ze door hun ouders niet meer als jong herkend worden en als een stelletje indringers het territorium uitgewerkt worden. De paarvorming vindt meestal al voor oktober plaats.

J. van Dijk

AANKOMSTDATA ZOMERGASTEN

In deze "Strandloper is een formulier voor het noteren van de aankomstdata van zomergasten bijgesloten.

Wilt u dit formulier voor 1 juni inleveren bij de hoer J.Glasbergen, Petr. van Saxenstraat 7 te Rijnsburg of aan de secretaris, A.Cramer, Sluispad 5, die dan zal zorgen dat de formulieren doorgezonden worden.
